

ANYÁK HETILAPJA

SZERKESZTI

VAGHOTT SÁNDORRNÉ.

Előfizetési díj:

Postai úton vagy Budapesten házhöz hordatva

Évnyegyedre (ápril, maj, juni) . . . . . 1 ft. 50 kr.
 Három évnyegyedre (ápril—december) . . . . . 4 » 50 »

Az előfizetési pénzek

a kiadó-hivatalhoz

(Pest egyetem-utca 4. sz.) bérmentve intézendők.

A művész és a böles.

Életrkép.

Reményi Katalintól.

II.

A fiatal böles.

— Semmit biz én. Csak azt jöttem mondani, hogy mindjárt itt lesznek az urak. Rendben vannak-e a szobák? — Ingerkedék *Andris*.

— Mit, ide jönnek!? — kérde *István* ijedten, mi alatt olyan forma mozdulatot tett, mint ha be akarná csukni az ajtót.

— Ne féljen, hát itt van la, csak ezt a levelet vigye be az urfnak.

Ezzel *Andris* kis levelkét adott az öreg *Istvánnak* ki azt átvéve mesés sebességgel zárta be maga után az ajtót, s némileg fékezvén indulatát, lassu léptekkel közeledett a tudós szobájához, s az ajtót nesztelenül fölnyitván, átadta az említett levelet urának.

— Ki hozta? — kérde *Vilmos* alig tekintve föl a nem épen új hamuszín kötésű könyvről, mely az asztalon előtte feküdt.

Hallatlan ugyan de igaz, hogy midőn a vakmerő háborgató nevét meghallotta, mosolyogva nyult a levél után, föl is bontotta, el is olvasta és ülő helyét is készült elhagyni, hogy rögtön kis mennyasszonyához siessen.

Ily nagy áldozatra csak husz éves böles képes!

Malvin szerencsétlenségére azonban a hamuszín kötésű könyv előtt egy pohár volt félig megtöltve kék folyadékkal; ez magára vonta a tudós figyelmét, talán mert amint a nap az ablakon keresztül rá veté sugarát, arany színt játszott. Annyi bizonyos, hogy valamint egyszer *Usokonay* elfeledett mindent, úgy *Vilmos* is elfeledett világot és menyasszonyt, csak egy dolog érdekelt, és ez egy a kék folyadékot tartalmazó pohár volt.

Ezt aztán elkezdte egyik üvegből a másikba tölteni, fölrázni, más folyadékkal keverni, miből az lett,

hogy vissza tilt író asztala elé és irt, míg délután öt óra tájban *István* nesztelenül benyitott hozzá, és figyelmeztette, hogy ebédelni is kellene már.

Vilmos fölemelte fejét, és belső izgatottságát eláruló tekintete az előtte nyitottan heverő levélre esett, melynek fekete betűi szemrehányólag látszának öt fenyegetni.

Az ifju homlokára ütött, mintha az lett volna oka a feledékenységnek, és felöltönyét nem böleshez illő nyugtalansággal magára rántva, távozott.

Azon törte fejét az utcán, mivel menthetné késedelmét kis menyasszonya és családja előtt; de az a sok tudomány, melyért álmait, nyugodalmát fölládozta, se hogy sem akart segítségére jönni. Addig addig gondolkodott, míg maga sem vette észre, hogyan, a *Tigris* vendégfogadó egyik teremében állt, báró *Földesék* előtt.

— Sokáig hagyta magadra várni fiam! — szólt a báró az érkező kezét megrázva, miután az a hölgyeket üdvözölte.

— Mondtam atyámnak, ne háborgassa Önt levelével; — jegyzé meg *Malvin* — de nem hallgatott rám. A mint látszik azonban, Ön a miatt nem mulasztotta el kedves foglalatosságait és ennek örvendek.

Oly hangsúlylál voltak mondva e szavak, hogy az ifjut nagy zavarba hozták; és bocsánatot kért a mulasztásért, melyről maga sem tehet, de ha egyszer irásba fog, rendesen mellette feledi magát.

— Majd elszoktat Ön egykor e szórakozottságról, — folytatá az ifju a lánykához intézve szavait.

Mennyire örült, hogy ilyen vigasztalót mondani eszébe jutott.

— Velünk jön ma a színházba? — kérde a baronó *Vilmostól*.

— Egész este rendelkezésökre állok.

— Meg tud válni oly sok időre íróasztalától? — kérde *Malvin*, — ez nagyobb áldozat sem hogy elfogadhatnók.

Vilmos esdeklőleg tekintett az engesztelhetlen leánykára.

— *Malvin! Malvin!* te ma igen rossz vagy — jegyzé meg a bárónő, ki nem volt képes eltűnni, ha előtte bárkit is gúnyosan sértegettek, aztán folytatá :

— Ma tehát együtt megyünk a színházba. Valóban nagy szerencse; épen jókor érkezünk Pestre, hogy a világhírű művészt meghallhassuk. Ma utoljára lép föl. Vajjon megfelel-e játéka azon nagy dícséreteknek, melyekkel a lapok telvék. Ön bizonyosan hallotta már? Hogy ne, hisz pesti lakos!

— *Donátót* érti, édes néni? Bizony még nem értem rá a színházba menni, — felelt az ifju nem kis zavarral.

Erre a bárónő ismét valami csipős megjegyzéstől félt, melylyel *Malvin Vilmost* illetni fogja, de csalódott; mert a helyett a lányka megfogta völegénye kezét, és a fölindulástól reszkető hangon szólt :

— *Vilmos*, ennek nem szabad így maradni. Nem kell, hogy bár ki is annyira átengedje magát egyes szenvedélyének, hogy a miatt minden másról megfeledkezék.

III.

A művész.

Ugyanazon este a nemzeti-színház előtt az úri-fogatok és bérkocsik egymást érték.

Ismerőseink az első érkezők közé tartoztak; a báró nem szerette elmulasztani még az egy fölvonásos vigjáték előtti nyitányt sem.

Nem szerette azt az előkelő szokást, melylyel akkor nyitogatják és csapdossák a páholyok ajtóit, mikor azoknak, kik a felsőbb műveltség e neméhez nem értenek, minden figyelmök a szinpadra van irányozva, hogy egy hangot, vagy szót se mulasztanak el az érdekes előadásból.

Az egy fölvonásos vigjátéknak és az ezt követő zenének vége lön.

(Folytatása következik.)

A függöny felgördült és pár percnyi várakozás után mejelent az est hőse. Nem szép, de érdekes külsejű szikár alak volt. Hosszu gesztenye színű haja mesterkéletlen fürtökben környezte halovány arczát; emelkedett homloka alól két nem nagy, de átható barna szem nyugodott a lelkesült közönségen, míg ajka körül gyöngéd mosoly volt észrevehető.

Játéka közepett a közönség lélegzetét is vissza látszék fojtani, és még is nem lehetett észre nem venni azt a bizonyos tompa morajt, mely a tengeren a vihart megszokta előzni.

A *Donát* előadta darab végét már csakugyan nem lehetett hallani a tapsvihár miatt, mely csaknem a színházat megrendíté. A hölgyek között sokán kis csipkés kendőiket lobogtatták feléje, és kinek virág diszelgett keblén, letépte onnan és a művész lábához dobta.

Malvin keze tétlenül nyugodott ölében, de annál magasabban emelkedett keble, annál hangosabban dobogott szíve. Ugy érezte, mintha életerejét emészténé a hallott zene, és mégis fájlalta, midőn a hangversenynek vége lön, és haza kellett mennie.

Földesné nagy-kendőt burkolt leányára, és azon felül még kis csipke kendőjét is nyakára kötötte.

— Feljön még hozzánk? — kérde *Malvin* völegényétől, midőn vele a széles lépcsőn lefelé haladott.

Legnagyobb örömmel tenném, de kegyed oly fáradtnak látszik, jobb lenne, ha mindjárt lenyugodnék.

— Most semmi esetre sem pihenhetnék, mert szivdobogásban szenvedek. De én igaztalan vagyok, már eddig is nagy áldozatot tett ön miattam.

— *Malvin*, kegyed méltán tesz nekem szemrehányásokat, hiszen már megigérttem, hogy le fogok szokni azon önre nézve oly kínos szenvedélyről.

— Ön? — szólt *Malvin*, még nagy barna szeme ingerülten keresé az ifju tekintetét. — Emlékezzék rá *Vilmos*; halálom óráján is nagy áldozatba fog önnek kerülni, hogy meglátogasson.

Oly szép volt e lányka e perczen, keserü mosolylyal ajkán, a neheztelés tüzével nagy szemében, és a felhevülés pirjával arczán.

Ugy hatott szegény szívére az ifju hideg szeretete, mint a virágra a hideg őszi nap, melynek nincs annyi ereje, hogy megfagyástól megmentse.

Szilágyi Erzsébet.

I.

Oh mi szépen leng a zászló!
Oh mi szépen fénylik a kard!
Ereszsz anyám engem is el
Szép vitézek seréggel.

Nem lehet az édes fiam,
— Mond az anya lassu hangon --
S férje után, ki már távol,
Kendővel int ablakából.

Oh mi szépen szól most a kürt,
Hallod anyám? oh cressz el!
Meglásd, majd mit hozok néked,
Napkeletről, gyöngyöt, éket.

Van énnekem elég gyöngyöm,
— Mond az anya szomorúan —
És valóban, sötét szeme
Fényes gyöngygyel, könnyel tele.

Hányszor mondtad édes anyám,
Hogy megtennél mindent értem;
Oh bocsáss a vészbe, harczba,
S kipirul a gyermek arca.

Kicsiny vagy még én magzatom,
Kicsike még katonának,
El nem bírná gyenge karod,
El nem bírná még a kardot.

Oh dehogy nem — mond a fiu,
És levesz a szegről egyet :
Nagy Hunyadi súlyos kardja,
Vérrózsákkal van kirakva.

Aztán vágni próbál vele,
Először is kelet felé —
Hanem nehéz, izmos a kard,
Le a földre huzza a kart.

Örömköny a nő szemében —
Matyáséban pedig szégyen;
Rivalg a kürt távulról még . . .
Istenem, csak nagyobb volnék.

II.

Megnőttél már édes fiam,
A ki eddig visszatartott :
Maga anyád mondja már most
Hogy kösd föl a harczi kardot.

Vitéz apád, hős testvéred,
Mind a kettő a föld alatt,
Feledted el mind a kettőt,
Mind a kettő légy te magad.

Fényes neved van már most is,
Fényes név a magyar neve —
De te tedd még fényesebbé,
Hogy a nap sápadjon bele.

S boruljon le előtte mind,
A ki csak él a világon :
Mint a csengetyű szavára,
Hit beszéljen és megálljon.

Ne legyek én többé anyád,
Ne is szeress engem soha.
Édes hazád most az anyád,
Én pedig csak egy mostoha.

Csak azt imádd, csak azt szeresd,
Annak neve, annak képe
Álljon mindig szent oltárként
Szived, lelked közepébe'.

És hogy ha kell, hallj meg értte,
Hallj meg értte, én nem bánom —
Ha a szívem megszakad is . . .
No most az Isten megáldjon!

Tóth Kálmán.

Képek, a női nevelésről.

Rudolphi Karolin után.

TIZENEGYEDIK LEVÉL.

Ha azt találná kérdeni tőled leányod: „Mért kell minden nap dolgoznom, anyám?” nem mondhatasz jobb feleletet ennél: „Mert unatkoznaál s unalmadban oktalanságokat követnél el, s nekem akkor meg kellene büntetnem téged.”

Ha azt kérdeznél: „Mért nem akarod anyám, hogy Katalinnal kimenjek? Tudod, hogy nagyon szeretem hallgatni, mit az emberek az utcán beszélnek!” Ez esetben nem adnék okot neki, hanem egyszerűen ismételném tilalmamat s tudatnám vele, hogy az okot még fölfogni nem képes, s hogy mindamellett nélkülem vagy Gertrud nélkül soha sem szabad a háztól távoznia.

A gyermeki engedelmesség egyik főakadálya a sok, legtöbbször szükségtelen tiltogatás, melyek a kisdetek minden kívánatát tövisekkel veszik körül s

erőszakos kitörésre készítetik, ha nyomoruságos nem-bánomságba esni nem akarnak, mely mindent eltűr s örömet csak az evésben, ivásban, és alvásban talál. Engedjünk meg a kisdeteknek mindent, mi csak lehetséges, a valóban ártalmasnál egyebet soha se tiltunk meg nekik; a szerény kérelem első szavára adjuk meg nekik azt, mit megengednünk lehet és szabad soha se tagadjuk meg tőlök azt, mit utóbb mégis megengedünk; első tagadó szavunk legyen egyszerűen mint utósó is. Ezáltal csakhamar azon tiszteletteljes lemondásra szoktatjuk őket, mely annyira javukra szolgál.

Épen oly ártalmas, ha a gyermekek valamit kiköszölhetnek tőlünk, mint ha dacz által nyerik meg, amit kívánnak. Az állhatatos kunyorálás különben nem egyéb, mint a dacznak egy neme, mely szintén a szülők gyöngeségére számít.

A legkorábbi engedetlenség annak kívánságátó

származik, mit a fölntettek a gyermekek jelenlétében élveznek s ezektől megvonnak, s mit az aprók birto-
kukba vesznek, mihelyt észrevétlenül tehetni gondol-
ják. Hogyan lehet segíteni ezen? Mostani életmódunk
mellett nem oly könnyen. Ha élvezeteink egyszerűek
volnának, könnyen menne a dolog; mindenben, mit
magunk éldelelünk, őket is részesíthetnénk s ezzel a
gyermek vágya teljesülne, mielőtt sóvár kívánsággá
válnék. Szokásos éledmódunknál azonban, midőn
mindennapi élvezetünkhez is oly sok tartozik, mi az
ifju emberélet fejlődésére legalább nem hasznos, sok-
szor ártalmas is, vajjon mit tegyünk? Még a gyermek
napközben aludni szoktak, egyenek előbb, s szü-
lők ebédje alatt aludjanak.

A gyermekek gyorsan emésztenek, innét több
szöri kívánságuk étel után napjában. Soha se hagy
sokáig várni Idát, ha kér valamit, ha t. i. valóban
éhes és nem nyalakodni kíván. Adj neki korán reg-
gelit, mindjárt fölkelése után, ha megmosdott és fel-
öltözködött. Tej, kenyér és víz egészséges reggeli
gyermekek számára. Ha tíz órákor ismét enni kér,
adj neki kenyeret s kevés gyümölcsöt. Még most 12
órákor ebédelhet Ida, előbb, mint ti teszitek, azután
alhatik. Midőn 3—4 óra tájban ozsonnáját kéri, adas
neki azonnal, hogy éhsége csillapuljon s türelmet-
lenné ne váljék. Ekkor se adj neki soha édességeket.
Egy darabka kenyér és gyümölcs vagy tej legyen
osztályrésze, de csak egyik a kettőből. Kérve kérlek,
jól ügyelj erre s az egészséges étvágyat nyálánsággá
fajulni ne engedd. Soktól fosztjuk meg gyermekeinket,
ha a nyálánságok által elveszszük étvágyukat,
melyet semmi a földön nem pótolhat nekik.

Midőn azon korban lesz Ida, hogy a nappali al-
vásra nincsen többé szüksége s ha szivesen látod már
asztalodnál, szoktasd rá ideje korán, hogy egy, legfő-
lebb két ételnél többet ne egyék és pedig olyanokból,

melyek a gyermekgyomornak valók, s azt meg nem ter-
helik. Engedd, hogy ez ételekből tetszése szerént jóllak-
jék. Az egészséges, nyálánságtól el nem rontott gyer-
mek soha túl nem tömi magát. Ha nagyon fűszeres
étel jön asztalodra, melyet férjed vagy fivéred szeret,
ne adj belőle Idának, hanem ehelyett valami tejés ételt
vagy gyümölcsöt készíttess számára. Ne adj Idának
mustárt vagy édes borokat, ezek csak kárára vannak.

Ida minden nap látja, hogy bort isztok. Önts egy
kevés veres vagy jó fehér bort vizébe, ha asztalodnál
kíván belőle. Ebéd alatt ne igyék sokat; de ebéd után
egy órával, ha szomjas, bármennyi vizet. Meglátod,
mily egészséges lesz ez étrend mellett leányod.

— „De hát mindig ily szigorú lesz Emma leá-
nyához? — Kérdé tőlem multkor valaki. — „Remé-
lem, elég erős lesz — feleltem — hogy ezt tegye.“ —
„De Istenem! Mire való már ez? Ha megnő Ida, nem
is etetik majd más emberekkel, mert a jó asztalokra
fölhordatni szokott ételeket ismerni sem fogja!“ —
„Majd megszokja. És ha nem izlenének neki vagy nem
lesz étvágya hozzájuk, még akkor is csak egy vagy
két egyszerű eledelt fog enni, minő minden ebédnél
találkozik, a jó gyümölcsöt nem is számítva, melynek
egy asztalról sem szabad hiányoznia, s melyet Ida
rendkívüli szeret.“ — „De akkor a szegény gyer-
meknek sokat kell nélkülöznie, ha a cukorsütemé-
nyeket, a jól készített finomabb eledeleket s az édes
borokat soha sem éldelelheti. Mi fölntettek legjobban
tudjuk, mily jól esnek ezek! Vajjon gyermekeinket
megfoszszuk ez élvezetektől? — „Ha látta volna Ön
a kis Idát — feleltem — midőn ebédjét elkölti nem
szólna így. Midőn egyszerű ris és darapépjét vagy jó
huslevesét hozzák, mily jó izűn nevet, hogy tapsol
örömben s hogy kínál meg mindenkit egyegy kanál-
lal, miután első étvágyát lecsillapította. Almájából
még kanári madárkájának és juttat.“

L e á n y a i m n a k.

Szépárgimot imo mind rátok adám,
Hogy halljam e szókat: ó édes anyám

Vörösmarty.

Ha így együtt látlak vidáman játszani
Szépen kettőtöket,
Elfelejtí szivem a sok búbanatot
Mind, a mit szenvedett.

Mintha gyöngyvirágot és ibolyát látnék
Bokrétának köve :
Szöke fürteiddel a kis barna mellett,
Úgy hajólsz keblemre.

Úgy hajólsz keblemre, szelíd kis leányom
Kisebb testvérkéddel :
Mintha egész multam kárpótolni vágnád
Forró szeretettel.

Mintha azt mondanád : Anyám, édes anyám
Tudod nem vagy magad!
Élned kell éretünk : fíad s két lányodért,
Bár milyen fáradt vagy.“

Mintha azt mondanád : „Halovány az arczod
De rózsái nyílnak;
Hisz magad tűzéd föl gyermekek arczára,
Azért nincs magadnak.“

„Szemeidben is csak könyvek fénylenek már
Vidám mosoly helyett,
A miénkben ragyog a kedv és boldogság
Mí egykor ott fénylett.

„Megosztád közöttünk mindazt, mivel bírtál
Szép igazságosan,
Semmit nem tartál meg fájdalmodon kívül,
Azt őrzöd gondosan.

„És mégis gazdag vagy : hisz rajtunk láthatod
Külsődnek ékeit;
Megosztád szived is : s keblünk viszhangozza
Lelked érzéseit.

„A mit te szenvedtél, mi nyerjük majd vissza
Tiszta boldogságban,
Hisz magad tanítál hívón imádkozni
És bizoni a jóban.

„Magad mondad gyakran : hogy keserved között
Akadt egy barátod,
Ki hogy fölemeljen, feléd nyújtá jobbját,
Midőn más elhagyott.

„A ki megtanítá, hogy van gondviselés
Gyermekid számára;
És lelked meghajólt, még képe oltár lón :
Hitednek oltára.

„S e szent oltár előtt imádkozunk hárman
Édes Istenünkhez :
Hogy adjon szép jövőt, s te anyám bizhassál
Gyermekid szívéhez.“

Mária.

N a p l ó i r á s.

Alig van veszedelmesebb ferdeség a családi életben, mint midőn az anyák *serdülő leányaiknak az ugynevezett naplóírást megengedik, egynémelyek meg is parancsolják.

Lewald Fanny, a külföldi írónök egyik jelesebbje sok helyest irt e tárgyról legközelebb megjelent ön-életrajzában.

„Éltem 15-ik évében — mondja — én is azon gondolatra jöttem, hogy naplót vezessek. Addig megelégedtem azzal, hogy az olvastam jobb könyvekből idézéseket jegyeztettem föl magamnak, de már ezentúl ez ki nem elégített. Egy kezembe került regényben előállított személyek véghetetlenül tetszettek nekem. A világos kék szalagok és nemes érzelmek, vallás és tánczvizalmak, szerelem, sorvadás és jámbor halál-vágy szelid keveréke nagyon izlésemre szolgáltak, s miután egy épen ez időben uralgó gyógyítási rajon-gyám engem is rendszeresen megbetegített, nagyon könnyű volt a regényhősnő helyzetébe találnom magamat.

Sokkal könnyebben éreztem megindulást, mint előbb, nagy hajlamom volt a szenvedésre és sokat gondoltam halálomra. Egy barátnóm, kinek korunkbeli két testvére halt meg, egész erejével segített a hajlam fejlesztésében rajtam, noha ugy nézett ki, mint az élet, s a betegségnek semmi nyoma nem volt észre-vehető rajta. Amit rajongásomból nappal a gyermekek zsbaja és családi teendők közt el nem végezhettem, azt este egy sovány fagygyugyertya világánál jéghideg szobámban naplóm hallgatag lapjaira bízáam.

Ezt nagy élvezettel folytattam jó hosszú időn keresztül. Ha fáztam este az írásnál, mi a hideg szobában nagyon természetes volt, akkor a „halál szárnyait éreztem lebegni fölöttem.“ Ha álmos valék s a roszt gyertya mellett nem láttam jól, akkor „a világ csalfa fénye elől bezáradt szemem.“ Szóval minden általam irt mondat üres nyegleségnél nem volt egyéb. Még piperevágyam nagyon is jókora volt, a

multság és szórakozás ohaja pedig nagyon is jó egészségnek örvendett bennem, minden bók és udvariasság, mely irányomban nyilvánult, valódi örömmre szolgált s még magammal és körülményeim-mel nagyon meg lehettem és voltam elégedve, a második öszön, mely szobácskámban meglepett, két negyedrét könyvet telesovárogtam, telepityeregtem s egy este ismét asztalomhoz ülék, hogy „összeszedjem gondolatimat, mielőtt napjaim egyike fölött újból bezáródik szemem.“ Ez alkalommal azon szerencsés gondolatra jutottam, hogy hátrahagyott vallomásaimat áttekintve lássam, tulajdonképen mit éreztem, mit cselekedtem e hosszú idő alatt. Tudni akartam, irataim minő benyomást teendnek az azokat majdan olvasandó ivadékra s roppant megindulásban, köny-telt szemekkel kezdék az olvasáshoz és olvastam — mig a háló le nem esett szememről.

Egy szó sem volt igaz mindabból, mit 5 év-nyed alatt összefirkáltam. Oly lélekfájdalmakról irtam, melyeket nem ismerék s oly vágyakról, melyek lelkemben nem éltek. Egészen meg voltam ütődve magamon. Kiállhatlanná és nevetségessé lettem magam előtt egyszerre. Törtem fejemet, hogy hát tulajdonképen mi is volt a bajom? Hogyan örültem volna, ha a legesekélyebb bajt vagy betegséget fölfödözhetem vala.

Mindazonáltal a legkivánatosabb egyensúlyban volt szívem, lelkemtől és becsületérzetemtől kemény szemrehányásokat kelle hallanom, mily méltatlanság ily kölcsönzött érzelmeczafrangokkal czifráznom magamat. Eszem azonkívül megmutatá, mily hálátlanság, midőn ok nélkül szerencsétlennek mondja valaki magát. Olyannak tetszettem magamnak; mint a hamis pénzesinálók, szóval egyáltalán nem jóra valónak. Nem volt nyugtom, mig a hazugságok e történetének utolsó lapját is tűzbe nem vetém.

Ezzel vége volt öntükrözésemnek egyszer mindenkorra s minden önámítás iránt oly ellenszenv vett

erőt lelkemen, hogy rendes naplót többé soha nem vezettem. Ha imitt amott egyegy jegyzetet fölirtam magamnak, csak azért történt, hogy valamire, mit valahol olvastam, vagy valamely pillanatnyi helyzetre vagy végül harmadik személyek fölötti észlelődéseimre később is emlékezzen. Ezen tisztán tárgyilagosságot is csak 23-ik évem betöltése után kezdém újra, midőn egyik rokonomtól *naplót* kaptam ajándékba, s benső őszinteségem felől tisztában voltam magammal.

Ezen, magamon tett tapasztalás a naplóírásnak fiatal leánykák kedély- és lélekállapotára veszélyes voltáról teljesen meggyőzött. Valahányszor leányok vagy nők vezette rendes napló jut kezemhez, mindig újra tapasztalom, hogy nem őszinték s tulajdonsaikkra nézve sok szerencsétlenségnek tekinthetők. A legtöbb nő ítélte egyoldalú, eszmekörűk többnyire nagyon korlátolt s minden ügyeketök és szándékuk a közel kör kicsiny életmozzanataira szorítkozik, melyet lehetőleg egyszerűnek és könnyednek kell tekinteniök, hogy okosan és örömteljesen fejlődhessenek. Ha egyszer föltettük magunkban, hogy mindennap jegyzünk föl valamit, magunkba kezdünk tekintgetni, s hogy valami különöst találjunk, másokra ügyelni;

ezután aztán hamar megszokjuk kötelességteljesítésnek tekinteni azt, mi egyszerűen föladatunk; minden, mi mások részéről kellemes vagy kellemetlen történik velünk, roppant fontosnak tetszik előttünk, s nagyon sokszor megtörténik, hogy a legközönségebb asszonyok egészen rendes körülmények között félreértett szellemekké s nemeskeblű vértanukká ábrándozzák magukat. Vidám, kedves, egészséges irányú női napló még nem került szemem elé; valamennyi haszontalan volt s az enyémhez hasonlóan csak arra való, hogy a kályha füstjét szaporítsák. Azon anyák, kik erre leányaikat nógatják is, megbocsáthatlan hibát követnek el. Fiatal nőknek és leánykáknak igen hasznos, ha jó olvasmányok után jegyzeteket csinálnak, hogy csekély eszmekészletüket a nagy és érett észlelőkével gazdagítsák és szaporítsák.“

Eddig a szellemdús *Lewald Fanny* a női naplókról. Nem tartjuk szükségesnek, hogy az értelmes magyar anyák és lelkes leányaik számára egyebet adjunk hozzá, mint azt, hogy amily szükségtelen és czéltalan, sőt veszedelmes az ábrándficzamító és kedélyhaborító naplóírás, oly szükséges, czélszerű és hasznos a hölgyeink nagy részétől eddig idegen *helyesírás*.

A r a n y m o n d a t o k .

Külföldi remekírók után.

A *női méltóság* legszebb diadala a szellemi létnek. Nem csak a szeretetet nyeri meg, de a *tiszteletet* is. Legyen bár a nő még oly művelt, esze még oly ragyogó, képzelőereje még oly rugalmas, szíve még oly jámbor és fogékony, viselete még oly mesterkétlen, nemes és illedelmes, számtalan bámulog fog seregelni köréje; de tolakodásaiktól még ezzel nincsen megóntalmazva. Előnyei inkább vonzani fogják őket, mint visszariasztani. Csak ha a méltóság fénysugárai környezik, nem mer közeledni az arczátlanság; akkor ama fölkentség zómánczával bír élete, mely nem csak az illetelen szót vagy helytelen viseletet, de a szentségtelen gondolatot is kizárja köréből.

Üdv a nőnek, ki föntartja méltóságát. Nemének disze ő, s az emberiség büszkesége. Nagyobb szíve által, mint minővé gazdagság, tekintély, képesség s fénykörzött élet valaha tehetnék. Csöndesen, szentül és örömteljesen foly le élete. *Ehrenberg.*

Gyermekid becsületét ne érintsd mások előtt: ne szoktasd őket ahhoz, hogy azok jelenlétében megcsüggenülést kelljen tőled eltűrniök; épen úgy ne tömjénezz idegenek előtt nekik, hogy tenn házadban hallják dicséretöket. *Salzman.*

A legtöbb nagy ember, anyja erkölcsi valójának jellegét hordja szívében. *Michelet.*

Szépség miatt házasodni épen annyi, mint rózsák miatt vásárolni birtokot. Sőt az utóbbi még józanabb volna, mert a rózsza korszaka legalább eljő évenkint. *Kotzebue.*

A gyermek jókedve s nyíltszivűsége a valódi nevelés bizonyítványa. *Schwarz.*

Női ismerettár.

— A magyar országgyűlés képviselőháza, miután a fölíratot a lapunk mult számában említett módosítvánnyal elfogadta, és a főrendek házának átküldötte, a törvénykezés ideiglenes megállapítása és rendezése fölött vitáz. Legtisztabb s egyszersmint leghazafiasb szempontból indulnak ki azok, kik az ő magyar törvényt kívánják visszaállítani nyírbálatlanul, miként a magyarok jogait elismerni vonakodó József halála után Lipót alatt visszaállítottak. — A főrendek háza az alsóház által szerkesztett fölírat fölött vitáz. Egyházi és világi nagyméltóságok egyetértéssel abban, hogy biztosítékra van szüksége szabadságunknak; egynémelyik a főurak közül nyíltan kimondá, hogy inkább határozat alakjában szeretne volna a két ház végzéseit hozni, az egyetértés kedvéért azonban megegyezik a fölírat elfogadásában is. Hír szerint az alsóház a törvénykezés ideiglenes megállapítása után elnapolja magát. A felsőházban a fölírat viták tegnap befejeztetvén, a fölíratnak elfogadása ma jegyzőkönyvbe ígattatik.

— *Abaffy Arisztid* árvamegyei képviselő, f. h. 14-én hazatérvén, lakása lépcsőjéről leest, s fején annyira megsérült, hogy ennek folytán másnap jobbléte szenderült. A képviselőház fájdalommal vette ez újabb veszteség híré, annyival inkább, mert az elhunyt képviselő derék, szabadelvű és nemes jellemű hazafi vala. Temetése 16-án esti 6 órakor tartott meg. A nagy udvarral ellátott Czirák-ház mindhárom emeletének körfolyója s az egész udvar megtelt részvevőkkel. Az udvar közepén álló, feketével bevont korporsó egyszerű fölírata ez volt: „*Abaffy Arisztid*, 61 éves, meghalt 1861. jun. 15-én.“ A képviselőház tagjai testületileg jelentek meg a végtisztességnél. A korporsó kardos és fáklós ifjúság vette körül. Egyházi szertartás előtt *Tisza Kálmán* meleg szavakban tolmácsolta az elhunyt érdemeit, ki, mint szépen mondá, „a nép bizalma és nem a hatalom kegyelme alapján akarta a hazának szentelni tehetségeit“ s ki az ellenséges, testvérgyilkolásra szító látások daczára, azon testvérnépet, melynek közepette élt, a magyar haza iránti ragaszkodásban mindig meg tudta tartani. A halottas háztól a váciúton keresztül a vasúthoz indult a gyászmenet, hol *Szabó Imre* képviselő bucsuztatta el lelkes szavakban az átszellemlített társaitól. A nemes temeteket rejtő korporsót az elhunyt jószágára vitték. A hon s a nép áldása emlékére!

— Ismét egy tevékeny élet aludt ki, melyhez szép reményeket kötött a haza. *Molnár Károly*, az 1848—49-ki honvéd sereg legifjabb őrnagya f. h. 16-án reggel élte 31-ik évében önmaga vetett két lövéssel véget nemes irányú életének. A hulla boncolásánál a két lövés a szivgödör fölött találtatott. A kimult bajtárs temetését a pesti honvédegylet rendezé. A temetés 18-án esti 6 órakor ment végbe roppant néptömeg részvéte mellett. A rókuszórház megtölt szomorú bajtársaival, kiknek szivében a becsülést, melyet az átszellemlítettől tőlök kiérdemelt, csak keserűbbé tette a fájdalmat. Főuraink néhány lelkes is megjelent, hogy a branyicskai hőnek társaik nevében a végtisztességet megadják. Sok szép honleánysem az igaz bánat drága gyöngyét hullatá ama hősök egyikének ravatalára, kik az ő Buda visszavételénél első valának a szabadság zászlójával a várfokon. Székács superintendens megragadó egyházi szónoklatban fejtegeté az elhunyt érdemeit, s nemes jellemét és szívét, mely a szó szoros értelmében megvasadt, érdeme szerint dicsérette. A számtalan koszorúval s egyszerű katonai karddal díszített korporsót bajtársai vitték vállukon a négyes fogatu halotti szekérré, mely

körül szintén honvédtisztek mentek kivont kardokkal s égő fáklákkal. Nincs egyéb hátra, minthogy a főváros közönsége egyszerű köröl gondoskodik, mely majdan a szabadság nemes bajnoka örök nyughelyét jelölje. A elhunyt sirja fölött a kerepesi sírkertben *Gánoczy Flóris* lelkes beszédet tartott.

— Az *öngyilkosságok* hiszerint rendkívül szaporodnak hazánkban. Alig van nap, melyen az életunság vagy pillanatnyi örület egy-egy áldozatát ne vinnék a közkórházakba. Nem gondolják meg az emberek, hogy sokkal több börtörzés szükséges az élet gondjainak és terheinek elviselésére, mint ama pillanatnyi fájdalom kiállítására, melyet az erőszakos halál okoz. Nem létezik ember, kit kötelességek ne csatolnának az élethez, s ha már semmi egyéb nincsen, mely az öngyilkos kezét visszatartaná, ott az összes emberiség iránti szeretet s a haza szolgálata, melyeknek kell, hogy minden önmagára törőnek idegeit megzsiszabaszák.

— *Gyulai Gaál Vilma* előfizetést nyit boldogult férje *Gyulai Gaál Miklós* magyar honvéd-tábornok emlékirataira az 1848—49-iki magyarországi hadjáratból. Szakértők véleménye szerint ez emlékiratok a 48—49-iki hadjárat pontos és részletes történetét foglalják magukban. A munka mintegy 40—45 ívből álló 5 kötetet teend ki, melyekhez csatatervezések és az összes honvéd-hadsereg jelmez-kepei leendnek mellélkelve, toldalékkal a főbb szereplők eredeti levelezéseiből. Az emlékiratok sajtó alá rendezését *Baldzs Sándor* vállalta magára. Előfizetési ár mind az 5 kötetre csatatervezőkkel és jelmez-kepekkel együtt 5 ft. u. p. Oly előfizetők, kik a rajzokat színezve ohajtják birni, mind az 5 kötetet 7 uj frrtal rendelhetik meg. Az előfizetési iver Nagy-Abonyba küldendők az özvegy címze alatt. Beküldési határidő f. évi július 1-je.

— Az európai szabadelvű politika lánglelkű előharczososa az olasz egység rendíthetetlen szilárd bajnoka *Cavour* gróf szelleméért ma reggeli 9 órakor ünnepélyes gyásztiszteletet tartanak a sz. Ferenczrend egyházában. A varsóban az orosz önkénynek martalékul esett áldozatokért is lesz Pesten gyászemlékezet.

— *Bach* volt osztrák miniszter s jelenleg császári követ Rómában bűnbánásra adta fejét annyira, hogy az egyházi menetekben *mezitűb* szokott megjeleni polgári ruhában. Czélszerűbb lenne miniszteri egyenruháját fölhuznia, mert e minőségben illeti meg őt leginkább a *vezekelés*.

— A *csornai* temetőben f. hó 13-kán leplezték le azon emléket, melyet az 1849-ben elhunyt honvédék sirján a lelkes rábaközikek emeltek. A megyei hatóság is jelen volt.

— Az *Esztergamban* adót-exequáló katonaság, elhagyta e sokat megkínzott várost; nem tudhatja azonban senki, valjon ott, hol ezt az egyiptomi csapást kigondolták, nem fognak-e még valami újabbat, czifrábbat, nemesebbet kieszőlni?

— *Gr. Montalembert* a katolicismus hőse Pestre érkezett. Az első estét gr. Károlyi Lajos urnál töltte. Másnap a Margit szigeten volt az ottani romokat megtekintendő. Legközelebb a herczegprimás adott lakomát tisztelőt. E tisztelőnyilvánítások az európai hírt írók illetik, nem pedig Napoleon császár ellenesét. A gróf minden nap megjelenik az országgyűlésen, hol kiváló figyelmet tanusít a tárgyalások iránt.

— A *kalocsai hölgyek* Csengery Imrének az alsóházban a magyar hölgyekről tett nyilatkozataért, számos nevévalírással ellátott megtisztelt íratot intéztek a nevezett képviselőhöz. Az így megtisztelt köszönő választ intézett a kalocsai

hölgyek ezen bizalomszavazatára, melynek indítványozója Milassin Ilma urhölgy volt.

— Mult vasárnap a városligeti mulatságot egy 17 éves leányka életével, egy másik csaknem hasonlóval fizette meg. A leányok több másokkal csónakztak, a sajka feldőlt, s csak félóra mulva lehetett a víz fenekéről fölhozni az áldozatot. Később ismét fölfordult egy sajka, melyben urak ültek; de ezuttal komolyabb baj nem történt. Intő példa ez arra, hogy ki az evezéshez nem ért, ne fogjon hozzá.

— Egy külföldi lap figyelmezteti a varrónöket és szabókat, hogy a fekete selyemszálak a súlyosbá tétel végett többnyire ónsavakkal vonatnak be, miért is e szálaknak a szájba vétele az egészségre igen ártalmas.

— Gróf Mikó Imrét a szászok Szebenben nagy ünnepélyességgel fogadták. A polgárság nagy része eléje ment kocsikon, zászlókkal és nemzeti öltözetben; este pedig fáklyazenével tisztelték meg.

CZUCZOR GERGELY ÉLETRAJZA.

Ezen jeles, egyik első rangu hős- és népdalköltőnk, s nyelvtudósunk született Andódon, Érsekújvár mellett, Nyitra megyében, 1800-ik év dec. 17-ikén jámbor és becsületes földművelő szülőktől. Első gyermekkorát Érsekújvárt töltötte, azután Nyitrán, Esztergamban és Pozsonban tanult, s már akkor kitűnt szorgalma, tehetségei és szeretetreméltósága által. 1817-ben Pannonhalmára mentén Sz. Benedek rendébe lépett, s az újonczév elteltével 1818-ban a győri akademiába, 1820-ban pedig a pesti középponti növendéke küldetett a bölcsészeti s hittani tudományok hallgatása végett. 1824-ben fölszenteltetvén, a győri kir. közéletanodánál lett a latin nyelvnek tanára, 1827-ben pedig ugyanott a szónoklati osztály vezetése bízott rá. Következő évben a rend növendékeit oktatta a m. nyelvészetben s irodalomban, 1830-ban Komáromba rendeltetett tanárus s 1831-ki febr.-ban a már akkor ünnepelt költő a m. tudós társaság lev. tagjává lett. — Évről évre bokrosodó írói érdemei jutalmul, 1835-ben a m. tudós társaság segédjegyzőjévé s levéltárnokává s következő évben a történeti osztály helybeli rendes tagjává választott s a rend főnökének engedelmével Pestre tette át lakását, hogy egészen az irodalomnak éljen. Irigyeinek rágalmai s ármánykodásai azonban elhagyták vele Pestet, s miután a tudós társasági gyűlés magasztalva ismerte el becses működését, s a Kölcsey elhunytával üresen maradt nyelvtudományi osztályi vidéki rendes tagságra tette át előbbi helyéről, 1837-ben június végén visszament Pannonhalmára, hol a könyvtár s gyűjtemények másod órévé nevezetett. Néhány évig a pannonhalmi szerzetházban élt, öntudatának tisztaságában s tisztelői és szerzettársai barátságában titkos vádlónak újabb feladatai folytán, keresve vigasztalást az üldözés és rágalom nyilain közt. 1839-ben a győri kir. akademiához a magyar nyelv és irodalom tanárává nevezetett, de két hó mulva e diszes állást ismét el kellett hagynia s visszavonulnia a szerzet magányába, hol a növendékeket a hazai és hellén remek irodalomban oktatta. Végre sikerült a rágalmak kódét eloszlatni, s Czuczor számára kegyelmet és elismerést eszközölni. 1845-ben a m. tud. társaság által kiadandó nagy szótár szerkesztése egyhangulag rábizatván, győri lakását Pesttel cserélte fel s azóta itt él, azon szomorú de nem hosszú időszakot kivéve, midőn egy nagyszerűen jeles és buzdító költeménye miatt (Czime: *Riadó*) 1849-ben jan. 18-ikán elfogatott, s hadi törvényszék elé állíttatván, vasban kitől-

tendő hatévi várfogságra íteltetett, mely azonban a tudós társasági elnök gr. Teleki kérelmére a szerint enyhítettett hg. Windischgrätz által, hogy fogságát Budán tölthesse. Május 21-ikén budai börtönéből kiszabadult, s egyideig Pesten és Tihanyban elvonulva élt, de 1849 végén ismét visszatérvén, ápril 10-kén Kuffsteinba vitetett, hol 1851-ig maradt, midőn kegyelmet nyert.

Czuczor, elsőnk egyike, az irodalmi világban először „*Augsburgi útközet*“ czimű négynekve hősökölteménye által lett ismeretes, melyet huszonkét éves korában költött, midőn Pesten, gyengélkedő egészsége miatt a lezckékre nem járhatott, s mely a Kisfaludy Károly-alapította Aurórában 1824-ben megjelenvén, egyszerre megállapította híret s tekintélyét. Ezt követte az „*Aradi gyűlés*“ hősököltemény öt énekben, kiadva Toldytól 1828-ban. Mindkét mű egyegy büszkesége a m. irodalomnak. Kisfaludy Károly volt a fiatal, lelkes szerzetesnek fő serkentője; ennek buzdítására lett íróvá, mit halálára irt ódájában hálásan ismer el. Következett *Botond* hősökölteménye 1831-ben. Munkássága nőttön nőtt; művei tömegesen szaporodtak s fő fő ékességei voltak a zsebkönyveknek, különösen Kisfaludy K. s Bajza Auróráinak, melyeknek 1824—37-ig egyik főmunkatársa volt; s az Athenaeumnak. Hősökölteményein kívül a magyar költészet remekei közé számítandók zamatos népdalai, költészetünk ezen igaz gyöngyei, melyek nagy része a nép ajkain zengve él, mert annak lelke mélyébe szól; továbbá gyönyörű balladá, románcaizai s legendái, legújában is irt *népies* költeményeket, melyek e nevet annak legnemesb értelmében viselik. Munka alatt van, de még el nem készültetett „*Hunyady*“ czimű nagy hősökölteménye. Kötetlen nyelven irt munkáit előadás tekintetében nemes egyszerűség és szabatoság, bensőleg pedig a leghivebb nemzeti szellem és józan szabadság szeretete jellemzi, s „*Hunyady János viselt dolgai*“ és „*Vitéz János*“ a történeti előadás remek példányai. — Nyelvtudományi dolgozatai által a m. tudós társaság egyik oszlopa. Ő írja, ernyedetlen szorgalommal, vas kitűréssel a nagyszótárt, mely több mint évtizedes éjjeli nappali erőfeszítés gyümölcse s Czuczor nevének örök emléke lesz; ő írta egy részben a tudós társaság által kiadott „magyar nyelv rendszerét“ is. — Érdemdús szerzetés írotársa Guzmics Izidór felett ő tartotta a tudós társaság gyűlésében a kegyelet emlékbeszédét.

Czuczor Gergely valódi ősmagyar jelleg, lelkében most is ifjú, emelkedett férfit; becsületes, őszinte, nyílt jellemű, hű barát; minden szokásában, és szavában telivér magyar s ezért nemzetének kedvence, a mit hazaszeretete s érényre lelkesítő szép művei, a nemzeti nyelv ügyében évtizedeken át legnagyobb önfeláldozással teljesített hű munkássága, s erkölcsi magas bece által legnagyobb mértékben meg is érdemel. Mint tanító, a növendékek atyai barátja, lelkes és szorgalmas vezér volt; tanítványai forrón ragaszkodtak hozzá, az üldözések idején fáklyás zenével tisztelték meg és szerénysége s bölcsesége csak nehezen gátolható a legzajos nyilatkozatok ismételt kitörését. — A tudós társaságnak egyik legmunkásabb s legnépszerűbb tagja. Tőle várja a nemzet nyelvének nagy szótárát, mely már elkészült s megjelenését sován várja az irodalom ug, mint a nemzet, s tőle várja azon hősököltemény bevégzését is, mely fénykorának legszebb jellemét, Hunyadyt, Teleki József gr. történeti művének oldala mellé tehető költői tükörben mutassa fel s ezért buzdón imádkozik hosszú életéért minden magyar.

Felelős szerkesztő. **Vachot Sándorné.**